

Kela®

Áigáiboahhtindoarjja

Oanehaččat ja čielgasit | 2024
Toimeentulotuki | Pohjoissaame

Sisdoallu

Áigái bohtindoarjja	3
Mii lea áigái bohtindoarjja?	7
Maidda goluide sáhtá oažžut doarjaga?	8
Mat boađut váikkuhit doarjagii?	10
Mo doarjaga mearri rehkenastojuvvo	12
Ohcan ja máksin	14
Ná Kela bálvala	19

Áigái bohtindoarjja

Dán gihppagis mitaluvvo vuoddoáigái bohtindoarjaga birra. Sáhtát oažžut dan Kelas, jos du ruđat, várit ja eará doarjagat eai reahkká vealtameahttun árgga goluide, dego borramuššii ja ássamii.

Čuovvovaš siidduin mitaluvvo dárkileabbot, makkár goluide sáhtát oažžut doarjaga. Gihppagis mitaluvvo maiddá, mo du boađut ja várit váikkuhit doarjaga oažžumii.

Lassin gihppagis mitaluvvo, mo Kela rehkenastá doarjaga meari. Gihppaga loahppaoasis gávdno diehtu das, mo doarjja ohccojuvvo.

Gihpa mitala jagi 2024 dilis.

Lassidiehtu nehta ja telefonna bokte

Kela doarjagiin mitaluvvo davvisámegillii čujuhusas
www.kela.fi/davvisamegiella

Áigái bohtindoarjagis mitaluvvo dárkileappot Kela suomagielat siidduin
www.kela.fi/toimeentulotuki

Jos dus leat jearaldagat, sáhtát riņget bálvalannummirii
020 692 207

Oza vuos Kela eará doarjagiid

Dárkkis ovdal áigái bohtindoarjaga ohcama, sáhtátgo oažžut muhtun eará Kela doarjagiid, dego ássandorjaga dahje bargguhisvuodádoarjagiid. Kela eará doarjagat leat ovdanbukton iežas brošyrain.

Vuodđoáigái bohtindorjja lea oaivvilduvvon sidjiide, geat eai birge bálkkáinis, doarjagiid vehkiin dahje eará boađuidisguin dahje váriidisguin. Danin eará doarjagiid ferte ohcat ovdalgo ohcá vuodđoáigái bohtindorjaga.

Sáhtát oažžut veahki maid dái buresveadjinguovllus, gos orut.

Buresveadjinguovllu doarjagat leat ovdamearkan dievasmahti ja eastadeaddji áigái bohtindorjja. Oaččut dain lassediđuid iežat buresveadjinguovllu neahttasiidduin.

Mii lea áigáiboahndoarjja?

Sáhtát ohcat áigáiboahndoarjaga, jos du ruđat eai reahkká vealtameahhtun goluide. Vealtameahhtun golut leat ovdamearkka dihte láigu, borramuš, dearvvasvuodadikšun ja biktasat.

Áigáiboahndoarjagis leat golbma oasi:

- vuodđoáigáiboahndoarjja
- dievasmahtti áigáiboahndoarjja
- eastadeaddji áigáiboahndoarjja.

Vuodđoáigáiboahndoarjja ohccojuvvo Kelas.

Dus sáhttet leat maddái dakkár golut, madda it sáhte oažžut vuodđoáigáiboahndoarjaga. Dalle buresveadjinguovllu sosiálabálvalusat sáhttet iežas árvvoštallama mielde miedihit dutnje dievasmahtti ja eastadeaddji áigáiboahndoarjaga.

Oza álo vuos Kelas vuodđoáigáiboahndoarjaga. Sáhtát čállit ohcamuša Lassidiedut-čuooggái daid goluid, madda dárbbášat dievasmahtti dahje eastadeaddji áigáiboahndoarjaga. Sáhtát bivdit seammás, ahte Kela sirdá ohcamuša buresveadjinguovllu sosiálabálvalusaide giedahallanláhká.

Maidda goluide sáhtta oážžut doarjaga?

Vuoddoáigái bohtindoarjaga ii sáhte oážžut buotlágan goluide.

Dat lea oaivvilduvvon vealtameahtun goluide, dego ássamii ja borramuššii.

Vuoddoáigái bohtindoarjagis dohkkehuvvon golut juhkkovuođot vuoddoassái ja eará vuoddogoluide.

Vuoddoassi

Vuoddoassái leat juo rehkenastovuvvon dábálaš árgga golut, dego borramuš ja biktasat.

Go ozat doarjaga, it dárbbáš čájehit kuitiid dahje rehkegiid dâin goluin.

Guđege bearašlahttui váldovuođo vuhtii su iežas vuoddoassi.

Vuoddoassi sisttisdoallá

- borramušgoluid
- bivttasgoluid
- unnit dearvvasvuodafuolahusgoluid (ovdamearkka dihte iešdikšundálgasat, maidda ii dárbbáš reseapta)
- persovnnalaš ja ruovttu buhtisvuodas šaddan goluid
- báikkálašjohtalusa geavaheami
- áviissa dingoma
- telefovnna ja diehtujohtolaga geavaheami ja neahttaoktavuođaid
- buđaldallan ja virkosmahttin
- eará sullasaš beaivválaš eallimii gullevaš goluid.

Eará vuoddogolut

Sáhtát ohcat doarjaga maiddái eará vuoddogoluide.

Jos ozat doarjaga dáidda goluide, galggat doaimmahit dáidda goluide gullevaš kuitiid ja rehkegiid Kelai oktan ohcamušain.

Eará vuoddogolut leat

- govttolaš ássangolut (ovdamearkka dihte láigu, vástta, šleađga, ruoktodáhkádus ja bearašviesu dikšungolut)
- vealtameahtun fárrengolut
- almmolaš dearvvasvuodadivššu golut, mat eai gula vuoddoassái (ovdamearkka dihte dearvvasvuodaguovddáža áššehasmávssut, reseaptadálgasat ja čalbmelásat)
- mánáid gieldda árrabajásgeassima golut
- skuvlalaččaid idit- ja veaigedoaimma golut
- dihto golut, mat bohtet máná deaivamis
- dárbbášlaš persovdnaduodastusa, orrunáššegirjji dahje mátkkoštanáššegirjji háhkangolut.

Mat boadut váikkuhit doarjagii?

Vuoddoáigái bohtindoarjaga mearrái váikkuhit buot boadut ja várit, mat dus ja du bearrašis leat. Boađuide rehkenastojuvvojit maiddái doarjagat, maid don oaččut.

Vuoddoáigái bohtindoarjja lea manimuš saji ekonomalaš doarjja.

Dat dárkkuha dan, ahte galggat vuos ohcat eará doarjagiid, maida dus lea vuoigatvuohta.

Eará doarjagat, maid Kela máksá, leat ovdamearkan

- bargguhisvuodadorvu
- ássama doarjaga
- ealáhagat
- oahppodoarjja
- buohcuvuodabeaiveruhta
- vanhemiidbeaiveruhta
- mánáidruhta
- ruoktodikšodoarjja
- ealihandoarjja.

Go áigái bohtindoarjagis mearriduvvo, boadut váldojit vuhtii nettomearis nappo vearuid manjá.

Lea buorre muitit,

ahte áigái bohtindoarjagii váikkuhit maiddái várit, mat dus leat geavahanláhkái.

Várit dárkkuhit ovdamearkan bāņkokonttu seasttuid dahje dakkár opmodaga, man sáhtát vuovdit.

Mo doarjaga mearri rehkenastojuvvo?

Sáhtát oažžut vuoddoáigái bohtindoarjaga, jos dus leat eanet vuoddoáigái bohtindoarjagis dohkkehuvvon golut go boadut ja várit.

Kela dahká rehkenastima du boađuin, váriin ja goluin. Vuoddooassi rehkenastojuvvo mielde goluide. Rehkenastima mielde čielgá, olugo sáhtát oažžut vuoddoáigái bohtindoarjaga.

Doarjaga meari oažžu nu, ahte boađuin geahpeduvvojit golut, madda sáhttá oažžut áigái bohtindoarjaga.

Áigái bohtindoarjagis ii gessojuvvo vearru.

Ovdamearka vuoddoáigái bohtindoarjaga meari rehkenastimis

Sára lea bargguhis oktofuolaheaddji, geas leat 11- ja 13-jahkásaš mánát. Son ohcá Kelas vuoddoáigái bohtindoarjaga danin, go su ruđat eai reahkká buot goluide. Sárás eai leat várit, dego seasttut bänkokohttus.

Bearraša boadut leat

- bargomárkandoarjja
595,36 euro mánotbajis
- mánáidruhta
ja oktofuolaheaddjibajádus
346,32 euro mánotbajis
- ássandoarjja
579,60 euro mánotbajis
- ealihandoarjja
392,04 euro mánotbajis

Bearraša golut leat

- láigu 810 euro mánotbajis
- čáhcemáksu
45 euro mánotbajis
- dábálaš árgabeaivvi golut
nappo vuoddooasit, oktiibuot
1 463,40 euro mánotbajis:
  - oktofuolaheaddji
669,99 euro mánotbajis
  - vuosttas badjel
10-jahkásaš mánná
411,40 euro mánotbajis
  - nubbi badjel
10-jahkásaš mánná
382,01 euro mánotbajis

Boadut oktiibuot:

1 913,32 euro mánotbajis

Golut oktiibuot:

2 318,40 euro mánotbajis

Boađuin geahpeduvvojit golut:

1 913,32 euro – 2 318,40 euro = –405,08 euro

**Sára bearrašii máksojuvvo vuoddoáigái bohtindoarjja
405,08 euro mánotbajis.**

Ovdamearkka euromearit leat fámus 1.4.2024–31.12.2024.

Ohcan ja máksin

Oza vuodđoáigái bohtindoarjaga nehtas:

www.kela.fi/neahtas

Dárkkis ohcamušas, mat čuvvosat das galget leat mielde.
Maiddái čuvvosiid sáhttá sáddet nehta bokte.

Sáhtát ohcat doarjaga maiddái skoviin,
man oaččut Kela doaimmahagain ja neahtasiidduin:

www.kela.fi/skovit

Kela poastačujuhush lea

Kela

PL 10

00056 KELA

Jos it sáhte ohcat vuodđoáigái bohtindoarjaga nehta bokte
dahje bábirskoviin, sáhtát ohcat dan njálmálaččat.
Ringe dalle Kelai dahje mana Kela doaimmahakkii.

Man guhká giedahallan váldá?

Muitte deavdit ohcamuša fuolalaččat.

Doaimmat Kelai buot čuvvosiid,
mat ohcamušii dárbbášuvvojit.

Dat jođálmahttá ohcamuša giedahallama.

Jos ohcamušas leat visot dárbbášlaš diedut,
oaččut Kelas mearrádusa
7 árgabeivvi siste.

Jos Kela árvvoštallá ovttas duinna,
ahte ohcamuš lea hohpolaš,
dat čovdojuvvo seammá dahje čuovvovaš árgabeivve.

Goas doarjja máksjuvvo?

Go Kela lea giedahallan du ohcamuša,
oaččut ruoktot mearrádusa.

Mearrádusas mitaluvvojit doarjaga sturrodan,
ákkastallamat ja máksinbeaivi.

Oaččut mearrádusa maiddái dalle,
jos dutnje ii leat mieđihuvvon doarjja.

Kela máksá vuodđoáigái bohtindoarjaga du kontui
mánobaji 1. bāŋkobeivve.

Jos doarjaga máksin ii geargga jeavddalaš máksinbeaivve,
Kela máksá doarjaga dalán mearrádusa dahkama maŋŋá.
Dalle ruđat leat du konttus 2 bāŋkobeivvi geažes mearrádusa
dahkamis.

Kela sáhttá máksit vuodđoáigái bohtindoarjagis
láiggu njuolgga láigoaddái, jos háliidat nie.
Kela sáhttá máksit maiddái šleatgarehkega dahje
ruovttudáhkádusa njuolgga rehkega sáddejeaddjai,
jos háliidat nie.

Go leat ožžon mearrádusa vuodđoáigái bohtindoarjagis,
sáhtát doaimmahit Kelai maiddái
mearrádusa maŋŋá bohtán rehkegiid,
maid earrebeaivi lea dan áigodagas,
goas mearrádus lea fámus.
Earrebeaivi dárkkuha vuosttas rehkega earrebeivvi,
ii muittuhanrehkega earrebeivvi.
Mearrádusas mitaluvvo dárkileappot,
maid rehkegiid sáhtát doaimmahit Kelai.

Máksinčatnašupmi

Oassi vuodđoáigái bohtindoarjagis sáhtá addojuvvot máksinčatnašupmin. Máksinčatnašupmi sáhtá miedihuvvot ovdamearkka dihte čalbmelásaide.

Oaččut máksinčatnašumi mearrádusa oktavuodas. Máksinčatnašumis mitaluvvo, maid dainna sáhtá máksit gávppis.

Go dutnje miedihuvvo vuodđoáigái bohtindoarjja, oaččut seammás máksinčatnašumi apotehkii. Máksinčatnašumiin oaččot daid reseptadálkasiid, maid dárbbasat.

Kela sádde dálkasiid máksinčatnašumi njuolgga apotehkii neahta bokte. Apotehkas lea doarvái, ahte čájehat iežat Kela-koartta dahje persovnaduodaštusa.

Dárbbasatgo veahki?

Sáhtát oažžut persovnnalaš bálvalusa Kela áššedovddis telefonnas dahje doaimmahagas. Sáhtát oažžut veahki maiddái iežat buresveadjinguovllu sosiálabálvalusain.

Dan lassin Kela sáhtá bargat oktasašbarggu buresveadjinguovllu sosiálabálvalusaiguin. Kela ja buresveadjinguovlu sáhttet bargat ovttasbarggu du dili mielde. Kela ja buresveadjinguovllu sosiálabálvalusat sáhttet deaivvadit du maiddái ovttas. Sáhtát maiddái ieš bivdit oktasaš deaivvadeami.

Almmut, jos du dili nuppástuvvá

Jos du eallin nuppástuvvá, dat sáhtá váikkuhit Kela doarjagiidda, maid don oaččut. Nuppástus sáhtá guoskat ovdamearkka dihte ássama, boađuid, bargama dahje bearraša.

Muitte almmuhit nuppástusain Kelai. Sáhtát dahkat dan neahtas, telefonnas dahje doaimmahagas.

Dus lea ovddasvástádus iežat bealis sihkkarastit, ahte Kelas leat rivttes dieđut. Dalle dutnje máksojuvvon doarjaga mearri lea riehta.

Jos mearrádusas lea feaila

Jos leat dan oaivilis, ahte Kela mearrádusas lea feaila, sáhtát ohcat nuppástusa mearrádussii.

Oaččut mearrádusa mielde rávvagiid das, mo nuppástus ohccojuvvo.

Jos dus leat jearaldagat, váldde vuos oktavuoda Kelai.

Neahtas sáhtát

- ohcat doarjagiid
- sáddet čuvvosiid
- dárkkistit iežat ohcamuša dili
- sáddet dieđuid
- almmuhit nuppástusain
- heaittihit doarjaga.

Kela davvisámegillii

Davvisámegielaht neahttasiiddut:
www.kela.fi/davvisamegiella

Davvisámegielaht brošyrat:

Almmolaš ássandoarjja

■ **Áigáiboahhtindoarjja**

Bargguhisvuohta

Buohcan ja doaibmaváttolašvuođadoarjagat

Ealáhagat ja eará ealáhatoažžu doarjagat

Mánnábearrašat

Olgoriikkain Supmii dahje Suomas olgoriikkaide

Studeanttat ja vearjogeatnegasat

Veajuiduhttin

Davvisámegielaht gihppagiid sáhtttá čálihit
Kela neahttasiidduin:
www.kela.fi/brosyrat